

DIRVA

THE FIELD
Nr. 88
Lapkr.-Nov. 20, 1958
Cleveland, Ohio

Europos pabėgėliai džiaugiasi

Nobelio premijos paskyrimu Tėvui Pire

(Mūsų korespondento Europoje)

1958 metų Nobelio taikos premija paskirta belgų dominikonų vienuoliui, Tėvui Dominique Pire, organizacijos "Pagalba benamiams svetimšaliams" kūrėjui ir taip vadinamų "Europos kaimų" steigėjui.

Tėvas Pire pasižymėjo pabėgėlių, ypatingai iš Rytų kraštų, globa. 1949 metais jo įkurtos organizacijos "Pagalba benamiams svetimšaliams" rūmuose buvo pradėta "Europos kaimų" statyba, kur daugelis svetimšalių surado sau naują pastogę.

Šitoji, Briuselyje įkurtoji, organizacija turi dabar savo skyrius visuose Vakarų Europos kraštuose, ir yra išlaikoma išimtinai privačiomis aukomis. Jos viršūnę sudaro patronatas iš garbės komiteto, kuriam, greta Belgijos karalienės Elzbietos ir Luxemburgo ministerio pirm. Bech, priklauso eilė politinio bei bažnytinio gyvenimo asmenybių.

Organizacija, turinti dabar virš 15,000 narių, jau įvykdė "Europos kaimų" statybas prie Aacheno, Augsburgio, Bregenzo (Austrija) ir Belgijoje. Pagrindinis akmuo penktajai kaimo statybai Saaro krašte padėtas š. m. rugsėjo mėnesį.

Nobelio taikos premija Tėvui Pire paskyrė tam reikalui kom-

petetinga Norvegijos parlamento komisija. (Kitas Nobelio premijas — už nuopelnus literatūroje, medicinoje, fizikoje bei chemijoje skiria Švedijos Mokslo Akademija ar Karolio Institutas, tik taikos premija skiriama Norvegijos sostinėje Oslo).

Tėvas Pire, gimęs 1910 metais, Belgijoje, nuo 1928 metų priklauso Dominikonų vienuolių ordinui. 3 metus jis studijavo teologiją Romoje, "Angelicum" institute. Pašventintas kunigu 1934 metais. Dviem metais vėliau jam suteiktas teologijos daktaro laipsnis. Po sociologijos ir politinių mokslų studijų von Louvain universitete Tėvas Pire buvo paskirtas moralinės bei religinės filosofijos docentu vienuolyne "La Sarte" prie Huy an der Maas, Belgijoje.

Visų tautų tremtiniai Europoje reiškia džiaugsmą dėl Tėvo Pire pagerbimo Nobelio taikos premija. Ypač Vokietijoje butų problema, kiek ji liečia tremtinius-svetimšalius, darosi neapkenčiama. Jei graži Tėvo Pire iniciatyva viso skurdo šioje srityje ir negalėjo pašalinti, tai ji bent suteikė praktišką ir ne akademišką artimo meilės pavyzdį tiems, kurie pradeda jaustis jau viso pasaulio pamišiais.

Dr. J. Grinius,
Vasario 16 Gimnazijos direktorius
K. Druga,
PLB Vokietijos Kr. V-bos pirmininkas

VISAM PASAULY

SOVIETAIS APSAUDE
AMERIKIEČIUS VIRŠ
BALTIJOS JŪROS

JAV aviacija tik dabar paskelbė, kad lapkričio 7 d. sovietiniai naikintuvai buvo užpuolę ir apšaudė amerikiečių žvalgybos lėktuvus virš tarptautinių vandenių. Pirmasis incidentas įvyko virš Baltijos jūros, antrasis, penkiomis valandomis vėliau — Sibiro pakrantėje, į šiaurę nuo Vladivostoko.

Abu užpuoltieji lėktuvai buvo RB-47 tipo sprausminiai žvalgybos lėktuvai, aprūpinti foto kamerais. Virš Baltijos jūros amerikiečių lėktuvus skrido 33,000 pėdų aukštyje, 66 mylių atstumu nuo artimiausio kranto. Lėktuvai buvo užpuolti be jokio įspėjimo.

JAV vyriausybė Kremlui įteikė protesto notą.

NAUJAS SOVIETŲ
MANEVRAS

Sovietų Sąjungos užs. reik. min. pav. Zorinas Jungtinių Tautų Politiniame Komitete išskėlė naują pasiūlymą orupei erdvei

kontroluoti. Šį kartą sovietų pasiūlyme nebuvo reikalavimo, kad susitarimo sąlyga turi būti JAV įgultų atitraukimas iš užsienių. To reikalavimo vietoje sovietai pasiūlė, kad būtų sudaryta paruošiamoji komisija visiems erdves klausimams studijuoti. Į komisiją, pagal sovietinį projektą, turėtų įeiti visos trys didžiosios atominės jėgos valstybės — Sovietų Sąjunga, JAV ir Britanija, toliau — Prancūzija, Indija, Čekoslovakija, Lenkija, Rumunija, Jungt. Arabų Respublika, Švedija ir Argentina.

Šiuo pasiūlymu sovietai priartėjo prie JAV siūlyto projekto orupei erdvei kontroluoti. Washingtono sovietų pasiūlymas tebestudijuojamas ir nuomonė dėl jo dar nepareikšta.

PADIDINTA KARDINOLŲ
KOLEGIJA

Popiežius Jonas XXIII paskyrė 23 naujus kardinolus, kolegijos sudėtį padidindamas iki 75 ir pakeisdamas popiežiaus Siksto V 1586 metais nustatytą 70 kardinolų skaičių. Manoma, kad netolimoje ateityje bus pakeista apaštališkoji konstitucija ir kardinolų skaičius bus pakeltas iki 90.

Naujųjų kardinolų skaičiuje yra du amerikiečiai — Bostono arkiv. R. J. Cushing ir Philadelphia arkiv. John F. O'Hara. Du nauji kardinolai yra prancūzai, po vieną iš Urugvajaus, Meksikos, Anglijos, Ispanijos, Vokietijos (Berlyno vysk. Julius Doepfner, 43 metų, jauniausias kolegijos narys), ir Austrijos. Likusieji 13 yra italai (bendras italų skaičius kolegijoje dabar sieks 23). Nė vieno naujo kardinolo nėra paskirta iš anapus geležinės uždangos esančių kraštų.

BERLYNO KRIZĖ DIDINAMA

Maskvinė Pravda paskelbė aštrų straipsnį prieš vakariečius, pareikšdamą, kad Sovietų Sąjunga Berlyno klausimą spresianti "radikalai". Washingtono diplomatiniai sluoksniai atvirai būkštauja, kad Kremlius ruošiasi sulaužyti visus susitarimus, liečiančius Berlyno okupaciją, ir bandyti priversti Vakarų valstybes iš to miesto pasitraukti. Spėjama, kad už šio manevro galį

slypėti ir kiti sovietų tikslai Vokietijos atžvilgiu.

Prez. Eisenhoweris ir valst. sekr. Dulles Berlyno klausimą nagrinėjo specialiuose Baltųjų Rūmų pasitarimuose.

Vak. Vokietijos kancleris Adenaueris įteikė Maskvai notą, kuri reiškia taktinį kompromisą ieškojimą. Anksčiau Vakarai buvo reikalavę laisvų rinkimų vietoje Vokietijoje, centrinės vyriausybės sudarymo Berlyne patalutų atgauti. Tas iš dalies ir tada taikos sutarties tarp Keturių Didžiųjų ambasadorių konferenciją Vokietijos suvienijimo klausimais, drauge paliečiant ir kitus Vokietijos klausimus, įskaitant ir būsimąją taikos sutartį.

Maskvos ambasadorius Ryt. Vokietijai, M. Pervukinas buvo išvykęs į Maskvą, greičiausiai naujų instrukcijų gauti.

Rytinės Vokietijos komunistinis režimas paskelbė, kad jis 99.99% "įaimėjęs" praeitą sekmadienį vykusius rinkimus į 400 vietų "parlamentą" (1954 m. rinkimai buvo "laimeji" 99.46%).

KARIUOMENĖ VALDO
SUDANĄ

Sudano kariuomenė nuvertė konstitucinę vyriausybę, perimdama krašto valdymą. Sudaryta 13 narių aukščiausioji taryba ir kabinetas, į kurį įeina 5 civiliai, su kariuomenės vadu gen. Ibrahim Abboud priekyje.

Nors nuverstasis premjeras Abdulah Khalil buvo palankus Vakarams, nemanoma, kad valdžią perėmusieji kariškiai būtų Nasserio šalininkai.

Iš Lietuvos kariuomenės istorijos: įgyviavimas į Vilnių.

KARIUOMENĖS SUKAKTĮ MININT

BR. UZEMIS

Prieš 40 metų, 1918 m. lapkričio 23 d., buvo atkurta Lietuvos kariuomenė. Ji buvo viena iš stambiausių lietuviškų organizacijų, prisidėjusi dideliu įnašu, atsikuriant Nepriklausomai Lietuvai.

Kovos dėl Nepriklausomybės

Kudirkos, Basanavičiaus, Vaižganto, Maironio žadinta lietuvių tauta jau buvo pribrendusi nepriklausomam gyvenimui. Reikėjo sąlygų ir to paskutinio, sąjūdo, revoliucinio veiksmo, kad būtų nepriklausomybė atgavus. Tai atliko mūsų savanoriai, vėliau jau reguliari kariuomenė.

Ties Radviliškio, Kėdainiais — Alytum — Dauguva, Širvintais — Giedraičiais buvo daug pralietų lietuviško kraujo, bet basas, silpnai ginkluotas savanoris įrodė, kad teisingas žygis turi pasibaigti pergalė.

Užbaigę herojišką žygį, dalis jaunuolių liko reguliarių kariuomenė, dalis grįžo į mokyklos suolus ar prie ankstesnio darbo. Tiesa, ne visi grįžo. Daug karyų prigludę jaunas gyvybes, nes "kiekviena kova reikalauja aukų..."

Jaunimo auklėtoja

Pasibaigus nepriklausomybės kovoms, bent dabar atrodo, buvo natūralu panaikinti kariuomenę. Tokiu nuomonių girdėjom tada, ypač iš kairiojo sparno žmonių. Tokius užmetimus girdime ir dabar iš to paties ir kitų "sparnų". Deja, to padaryti negalėjome dėl vidutinės ir išorinės grėsmės. Pagaliau, didelių mūsų natūralios teritorijos plotų buvo likę svetimųjų rankose. Turėjome būti pasirengę tuos plotus atgauti. Tas iš dalies ir buvo atlikta, 1923 m. atvaduojant Klaipėdos kraštą.

Gal ilgainiui turėjome bandyti pakeisti mūsų ginkluotą pajėgų pavidalą — stiprinant šaulių S-gą ir mažinant reguliarią kariuomenę. Bet tai įmanoma atlikti tik palaipsniui. Tik pakėlus tautinį susipratimą, daugiau apsišvietę, galėjome bandyti to siekti.

Tautinį susipratimą, apšvietę, iš dalies ir fizinį auklėjimą priaugančiam jaunimui davė mūsų mokyklos. Suaugusio jaunimo auklėjimą pasiėmė kariuomenė ir ji daugumoje atliko gerai. Tai rodo šimtai ir tūkstančiai pavo-lyzdžių.

Buvo ir trūkumų

Ne taip jau viskas mūsų kariuomenėje gerai klostėsi — buvo ir trūkumų. Vadovaujantį personalą paveldėjome daugiausia iš rusų. Jei daugumas jų, tikrai atsidavę savo kraštui, nuširdžiai ėmėsi kūrybos darbo, tai buvo ir tokių, kurie įstojo į mūsų kariuomenę, tik pragyvenimo ar nuotykių ieškodami. Per ilgą laiką nepasistengę net kalbos išmokyti, jie buvo ir paliko pretenzinge. Kondratavičiai, Kleščinskiai sudarė pagrindą nepasitikėti ir geras norus turinčiais pareigūnais. Nestebėtina, kad tikrų patriotų reakcija buvo griežta.

Ypač maistingos nuotaikos vyravo jaunosios karininkijos tarpe, iš šalies dar pakurstomos opozicinių partijų žmonių. Tās partijų kišimasis ypač buvo jaučiamas po 1926 m. seimo rinkimų ir, kiek silpniau, ligi pat nelaimingųjų 1940 metų, nors vadovaujantis personalas jau buvo pakeistas.

Karys visada yra blogas politikas. Pakliuvęs į politinius sūkurius, jis pasimeta, tampa apsučių politikų įrankiu, nes pastarieji visada muša į kario "silpnąsias vietas": patriotizmą, ambiciją, jaunuolišką jautrumą, kartais ir asmeninį išsikišimą (labai retai). Todėl nenustabu, kad politikavimas šia prasme veik visų kraštų kariuomenėse yra draudžiamas, nors patys aukštieji vadai neretai mėgo politikuoti, nejučiomis tapdami silpnais politikais ir blogais kariuomenės vadais. Tai matėme kituose kraštuose, taip buvo ir pas mus.

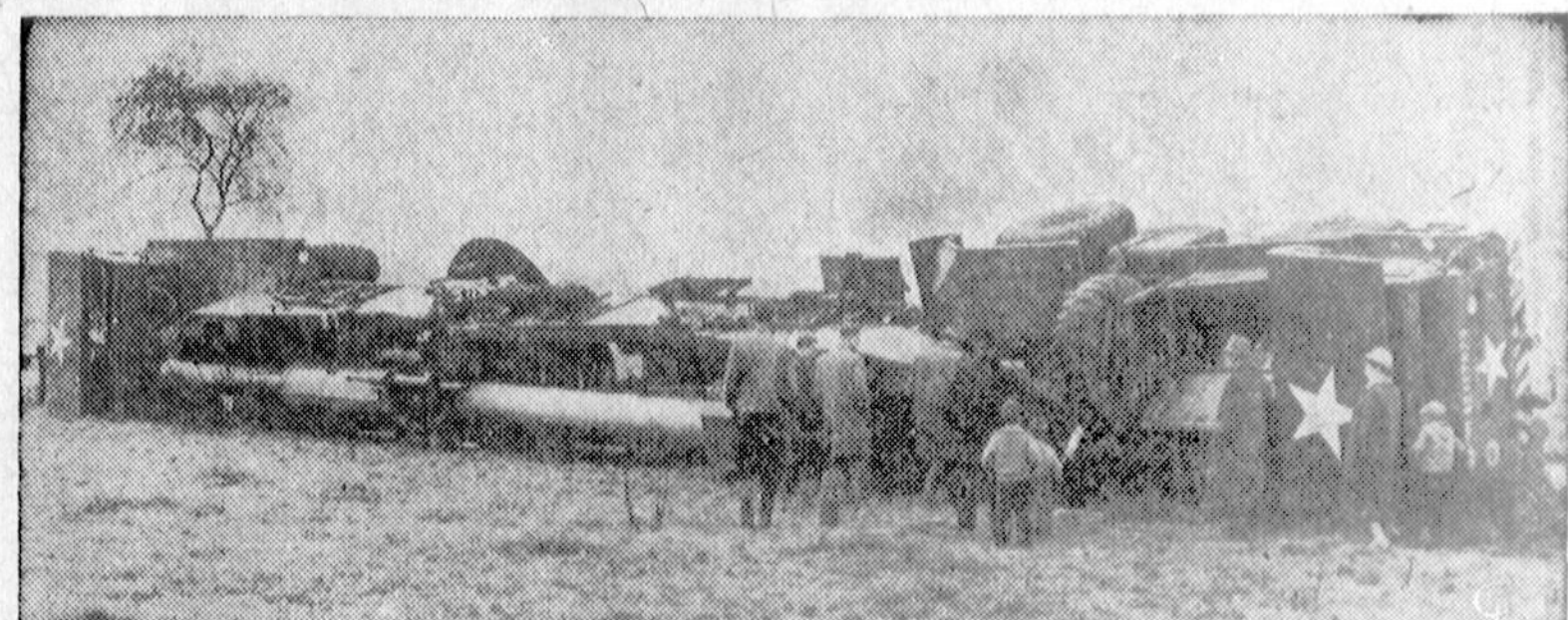
Sukilimai

Taigi, po 1926 m. rinkimų mūsų jaunosios karininkija buvo palinkusi politikuoti. To pasekoje įvyko du perversmai: 1926 m. gruodžio 17 d. ir 1934 m. birželio 7 d.; pirmasis pasisekė, antrasis — ne. Abiejų šių sukilimų užkulisuose stovėjo tuometinių vyriausybų opozicijoje esančios partijos.

Smulkiau šiuos sukilimus aptarti būtų jau atskira tema. Pagaliau apie pirmąjį jau daug rašyta. Nesimu spėsti, ar jis buvo reikalingas ar ne. Tik noriu praversti analogiją tarp mūsų ano meto padėties ir šiemetinių Prancūzijos įvykių. Abu pavyzdžiai rodo, kad išėjusi iš ribų parlamentarinė, daugpartinė sistema gali privesti prie chaoso.

1934 m. opozicinių partijų organizuotas sukilimas virto savo-je sudaromos ir sąlygos.

(Perkelta į 3 psl.)

Vokietijoje, netoli Greven, vežama JAV atominė 90 tonų patranka kelyje apvirto ir gyventojams sudarė didelę pramogą...

AR UŽMIRŠTI LIETUVIŲ JAUNIMĄ EUROPOJE?

Lietuvių jaunimo didžiuliasis telkinys Vakarų Europoje — VASARIO 16 GIMNAZIJĄ — jau laukia Kalėdų. Nebetoli ta diena, kada šios gimnazijos mokiniai su mokytojais, susirinkę Kalėdų eglutėn, minės iš Tėvynės atsiestą prisiminimą ir viso krikščioniško pasaulio švenčiamą Kristaus gimimo sukaktį. Tada prie kalėdinių stalų, nors ir nematomi, bet mintyse pašaukti, sėdės broliai ir sesers, likę pavergtoje Lietuvoje, ir po pasaulį pasklidę Vasario 16 Gimnazijos rėmėjai.

Be įsipareigojimo Lietuvai ir be nuosirdžių santykių su laisvaisiais lietuviais bei jų organizacijomis negalima įsivaizduoti nei mūsų gimnazijos prasmės, nei jos įsikūrimo bei išsilaikymo. Ji yra keliaprasmiš lietuviškai krikščioniško solidarumo kūriny. Todėl joks viešas žodis neįsireikš pilnai tos padėkos, kuri priklauso visiems gimnazijos geradariams. Jai pajusti ir suprasti reikėtų pažvelgti į veidus ir širdis įvairių narių tos didelės šeimos — mūsų gimnazijos, — kai ji susispaus prie stalų prisiminti Kalėdas. Deja, gimnazijos rėmėjai JAV-se, Kanadoj, Pietų Amerikoje ir Australijoje negalės tą dieną būti drauge su mokiniais ir mokytojais, kad pajustų savo aukų prasmę lietuviškiems reikalams. Bet dėlto jų vertė nesumažės. Ji bus gyva širdyse ir lietuviško solidarumo istorijoje.

Žinome, kad ne vien mūsų gimnazija reikalinga lietuvių aukų. Todėl PLB Vokietijos Krašto Valdyba ir Vasario 16 Gimnazijos vadovybė ieško lėšų vokiečių visuomenėje ir jų įstaigose. Yra vilčių, kad pastangos bent ateinančiais metais neliks bergždžios. Bet ir tada gimnazijos išlaikymas pirmiausiai priklausys nuo lietuvių. Jų paramos ji ypač reikalinga dabar, kai sudaromos maisto ir kuro atsargos žiemai, kad mokiniai ir mokytojai nešal-

Solistė Irena Kaledinskaitė, lapkričio 29 d. koncertuojanti Clevelande, Santaros filisterių rengiamam vakarui. Plačiau skaityk 5 psl.

DIRVA

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.
Editor: Balys Gaidžiūnas.
Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.
Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.
Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.
Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.
Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.
Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais.
Atsk. Nr. kaina 10 centų.

REDAKCIJŲ KOLEGIJA:
P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), A. Musteikis (Detroit), R. Mieželis (Chicago), J. P. Palukaitis (Cleveland), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Šia savaitę...

Balys Gaidžiūnas

Šių metų lapkričio dvidešimt trečiąją švenčiame Lietuvos kariuomenės 40 m. sukaktį. Švenčiame svetur, be savosios kariuomenės parādų, tik savybėje susirinkę praeičiai prisiminti ir vienai kitai ugniesnei minčiai įskelti. Švenčiame, tikėdami su laukkti laisvės ir žadėdami tos laisvės prikėlimui aukotis. Švenčiame, gerai žinodami, kad reikės dar daug vargo mūsų tėvynėi pakelti, kol jos žemėje vėl galės laisvai vaikščioti savasis karys. Nesvarbu, uniformuotas ar ne, bet gerai žinąs laisvės kainą.

Neabejoju, kad šioje šventėje bus prisiminti visi kariai. Ne tik tie, kuriuos mes labai gerai atsimenam, atsiradusius po 1918 metų, bet ir anie mūsų prosenelai kuriems daugiau laiko teko praleisti su ginklu, negu su darbo įrankiu rankose. Bus prisiminti ir visi tie kariai, kurie kovojo, mirė, tremtin išėjo jau dabartiniam tėvynės varge. Nei juos niekas į uniformas įvilko, nei niekas už karžygiškumą prie persautos krūtinės medalių prisegė. Bet jie kariai. Ir patys geriausieji.

Man, kaip ir daugeliui, visi kariai vienodai brangūs. Nesvarbu, kuriamė tėvynės laisvės mūšyje jie kovėsi, svarbu, kad jie, laisvės ieškodami, mokojo aukotis. O tokie kariai, kurie tik žadėjo aukotis, bet nei bendramenei, nei pavienyje mūšyje neišdriso kautis, šioj sukaktį nebus prisiminti. Jie praeitin nūjo su vėjo nuveštonės vieškelio dulkėmis.

Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės šventė didelės apmąstymas atėičiai. Apmąstymas, prisimenant mūsų valstybinę ir tautinę praeitį, kurią minėdami gal kartais ir per daug deklamuojam. Deklamuojam ir permažai gilinamės į visas istorines pasėkas. O jos mums yra davusios ir skaudžių pamokų. Iš didelės valstybės virtom maža. Tautinių gyventojų skaičium, lyginant su kitais, sumenkom. O dabar vėl — nešam vergiją. Tik vienas pasididžiavimas, kad niekas niekač iš mūsų neišrovė ryžto siekti laisvės. Tiesa, tie, kurie nuėję istorinio laiko pavėjui, tie iš mūsų tarpo išėjo ir kitoms tautoms buvo traša gyventi. Bet kurie išlikom, išlikom kariais. Tai įrodė Nepriklausomybės karuose, tai įrodė paskutinėj vergijoj. Ne dainoj, bet realybėj, savo žemės laukus krauju sumirkę.

Dabartinėmis sąlygomis sunku visiems surasti vienokius uždavinius. Tėvynėje palikusiems ir su vergija besigrumiantiems negi duosi patarimą, kaip jie turi elgtis. Juos kietos gyvenimo sąlygos išmokė naujais metodais kovoti nelygią kovą. O ką patarsis anie, kurie į vergo darbus įkinkyti anapus Uralo ar dar toliau. Net ir laisvėje atsidūrusiems saviesiems, kurie buvom politiniai tremtiniai ir dabar paraužu virstam emigrantais, vienodo uždavinio negali pasiūlyti.

Bet kai ten bebūtų, pagrindiniuose savo siekimuose mes turim bendrąjį uždavinį — Lietuvos laisvės atgavimą. Jam ir tu-

ri būti teikiamos visos mūsų pastangos. Buvusio kario, ūkininko, darbininko, ar kurio kito lietuviu. Visi šiuo požiūriu mes turime būti tik kariai. Kariai labai įvairiose frontuose ir labai įvairiose sąlygose. Be uniformų, be šautuvų, bet rūpestingai apgalvoję tuoj atlikti tokį laisvės žygio darbą, koks tuo metu galimas atlikti. O jei ateis laikas, kad mums reikės į rankas imtis ir šautuvą, jo imsimės, kaip emėsi ir paskutiniosios Nepriklausomybės kovose laisvės pasiūlę mūsų broliai.

Siuo metu mūsų visų tautinių švenčių didžioji paskirtis, lygiai ir dabartinė Lietuvos kariuomenės šventė, tai kiekvienam lietuviui priminimas, kad turime didelių įpareigojimus, išsineštus iš tėvynės ir, juos pildydami, niekad neturim apsilieisti. O tai atlikti, mes atliksime ir gero lietuviu, ir neblogesnio kario pareigas.

DETROIT

KIEKVIENO PAREIGA PAREMTI LITUANUS LEIDIMĄ

Kilnu ir gražu, kad mūsų besimokąs jaunimas, be savo tiesioginių pareigų, dirba ir lietuviškąjį darbą, populiarindami savo tautos kultūrą, meną, papročius ir kitą.

Vienas tokių svaresnių jų darbų yra Lituanus žurnalo leidimas anglų kalba, kurio pagrindinis tikslas supažindinti kitataučius su Lietuva ir jos dvasinėmis vertybėmis. Be to, vestikieta ir tvirtą kovą prieš raudonuosius pavergėjus, kurie naikina ir žlugdo visa tai, kas lietuviams nuo amžių buvo brangu ir reikšminga.

Šiandieną, kada yra vedama

Kas ir kur?

• **Laisvės Kovų muziejaus atidarymas** įvyks lapkr. 23 d. Jaunimo Centre, Chicagoje, minint Lietuvos kariuomenės 40 metų atkūrimo sukaktį.

Lankymui muziejus bus atidarytas iki lapkričio 29 d. 9 v. v. Lankymo valandos kasdien nuo 6 iki 9 v. v.

• **Lietuvių Studentų Sąjungos** metinio suvažiavimo metu Detroito, lapkričio 29 d., yra rengiamas banketas Statlerio viešbutyje, kurio metu pagrindinę kalbą pasakys Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Jonas Matulionis.

• **Lapkričio 28-30 dienomis, Baltimorėje, Southern viešbutyje, šaukiamas Lietuvių Inžinierių ir Architektų suvažiavimas.** Bus renkami PLIAS ir ALIAS valdomieji organai.

• **BALF seimas** įvyksta lapkričio mėn. 29-30 dienomis Newarko, N. J. Sv. Jurgio salėje — 180 New York Ave.

• **Iš Baltimorės atsiųsta paminėti** "Baltimorės Lietuvių Tautiško Knygyno Aukštinis Jubilėjus". Tai 12 puslapių brošiūrėlė, primenanti šio knygyno 50 metų sukaktį.

• **Livija Bra'ėnaitė**, gyvenanti Stamforde, Conn., skelbtose de-

mokratų partijos kalbėjimo varžybose laimėjo pirmąją vietą ir gavo eilę dovanų. Ji yra aktyvi skautė ir dalyvauja kitose lietuvių organizacijose.

• **Senosios kartos lietuvių veikėjų sūnus** — Vytautas Pigaga, gyvenąs Leicester, Mass., yra išrinktas atstovu į Mass. seimelį. Iš profesijos jis yra mokytojas, mokytaujas Leicester vidurinėje mokykloje.

• **Urbanos universitete studijuojančių lietuvių vardu** Vita Kraičūnaitė atsiuntė tokį laišką:

"Priimkite Urbanos lietuvių studentų nuoširdžią padėką už nuolatinį Dirvos siuntinėjimą. Suradę laisvą valandėlę užėmėme į skaityklą pasiskaityti, tuo būdu sekame lietuviško gyvenimo eigą.

Tikimės, jog ir šiemet mus Dirva taip pat ištikimai lankys, kaip ir lig šiolei".

• **Studentų Sąjungos** spaudos ir informacijos skyriaus vedėjas Rimas Vėžys, rašytame mums laiške sako:

"Malonu pastebėti, kad Jūsų redaguojamas laikraštis DIRVA ypatingai daug dėmesio skiria studentijai bei kitam lietuviškam jaunimui, kaip skautams, moksleiviams ir t.t. Jeigu visi lietuviški laikraščiai parodytų

dėl savo dvasinio peno, bet ir dėl didesnės finansinės pagalbos — žurnalui Lituanus.

Jaunieji aukoja darbą ir laiką, energiją ir pasiryžimą. Mes, vyresnieji, turėtumėm visa tai įvertinti, gausiai dalyvaudami jų ruošiamame parengime. Tuo ne tik suteiksime didesnę piniginę paramą, bet ir juos paskatinsime dar energingiau ir ryžtingiau dirbti dėl mūsų pavergtos Tėvynės.

P. Jotvingis

GERIAUSIAS SEZONO KONCERTAS-BALIUS

Kariuomenės šventės proga birutietės ruošia Detroito įdomiausią sezono koncertą-balių. Koncerto programą atliks Prudencija Bičkienė ir St. Baranaukas. Jiems akompanuos muzikas Al. Kučiūnas.

Koncertui-baliui yra paimta jauki italų salė. Rengėjos stengsis, kad ne tik meninė programa, bet ir balius paliktų geriausius išpuščius. Kas jau yra pats birutietės buvojęs, tas žino, kaip nuoširdžiai sutiktas ir skaniai pavaišintas buvo.

Visi atsilankykime į ruošiamą lapkričio 23 d. koncertą-balių. Jis įvyks italų salėje 5100 Oakman Blvd. prie Michigan Ave., Dearborn, punktualiai 6 val. K. K.

tokį nuoširdumą jaunimui — problemų būtų tikrai mažiau."

• **Tris knygų bibliotekas**, virš \$150.00 vertės, pernai dovanai laimėjo V. Maželis iš Brooklyn, N. Y., P. Maldeikis iš Cicero, Ill. ir Liet. Tautinis Knygynas iš Baltimore, Md.: jie, pasinaudo-

dami Gabijos leidyklos knygų išpardavimu, buvo įsigiję knygų virš \$5.00 sumos. Tokia laimė kiekvienam gali tekti ir šiemet, nes Gabija vėl paskelbė knygų išpardavimą. Sąrašą prašykite šiuo adresu: Gabija, Straight Path, Wyandanch, N. Y.

ABN — ANTIBOLŠEVIKINIO TAUTŲ BLOKAS — KANADOJE

Ryšium su 15 metų sukaktimi nuo ABN įsisteigimo (1943 m. lapkričio 20-21) Toronte buvo suruoštas minėjimas. Šis minėjimas susidėjo iš 3-jų dalių.

1) ABN politinė konferencija, kuri buvo lapkričio 8 d. Joje skaitytos paskaitos:

a) ABN — Kanada tikslai ir perspektyvos. Skaitė ukrainietis W. B. Bezchlibnyk.

b) Kanados užsienio politika ir rusų imperija — latvis Vectors Upeslakis.

c) Ekonominis rusų veržimasis užvaldyti pasaulį — ukrainietis M. Sosnowskyj.

d) Atominis karas ir nacionalinės revoliucijos — ABN Centrinio Komiteto pirmininkas, atvykęs iš Europos ir keliaavęs politiniais reikalais per 4 kontinentus — Y. Stetzkio.

Išdiskutavus pranešimus o se keltas mintis, buvo priimtos atitinkamos rezoliucijos.

Šiai politinei konferencijai vadovavo išrinktas prezidiumas, į kurį įėjo: p. Spolskis, dr. J. Kaškelis ir p. Liepinš.

Antroji dalis — banketas, kuris vyko tos pačios dienos vakare ukrainiečių kultūros centre. Dalyvavo per 500 svečių, kurių tarpe matėsi Federalinio ir Ontario provincijos parlamentų nariai, Lietuvos Gen. Konsulas Min. V. Gylis, miesto burmistras, įvairių tautybių ir organizacijų iš Kanados ir JAV atstovai. Taip gi Toronto didžiųjų laikraščių korespondentai, bei vietinių grupių laikraščių redaktoriai arba jų atstovai.

Šio banketo metu buvo pasakyta daug kalbų. Programiniai kalbėtojai buvo: ABN pirmininkas Y. Stetzkio, prezidentas of American Friends of ABN Dr. N. Procyk, Lietuvos Gen. Konsulas min. V. Gylis, Otavos bei Ontario vyriausybės atstovai miesto meras Philips ir daugelis kitų.

Trečioji dalis — masinis mitingas su koncertu Massey Hall — įvyko lapkričio 9 d. (sekmadienio vakare).

Prie išrinktųjų keliolikos tautų vėliavų eilės užima vietą garbės prezidiumo nariai. Į garbės prezidiumą iš lietuvių buvo pakviesti: Generalinis Konsulas V. Gylis ir dr. J. Kaškelis. Kalbėjo: Kanados darbo ministeris Mr. Michael Starr, buvęs Ukrai-

nos ministeris pirmininkas ir dabartinis ABN centrinio komiteto pirmininkas Miunchene Y. S. Stetzkio, Toronto meras Mr. Philips ir ministeris Y. Yaremko.

Baigus politines kalbas, sekė koncertas. Koncerto programą išpildė: bulgarų ir lietuvių solistai; lietuvių ir slovakių tautinių šokėjų grupės; latvių oktetas; lietuvių kvartetas ir ukrainiečių vyrų choras. Mūsų solistas V. Verikaitis pasirodė pilnoje savo didybėje ir susilaukė ilgai salėje nenutilstančių aploдимentų. Taip pat gražiai pasirodė šokėjų grupė "Gintaras" ir vyrų kvartetas.

TORONTO

40 SIMBOLIŠKŲ ŽVAKIŲ SKAUTIJOS SUKAKTIES MINĖJIMAS TORONTE

L. Skautų S-gos 40 metų sukaktis Toronte buvo iškilmingai atšvęsta lapkričio 8-9 d.d.

I šventę buvo atvykęs vysk. V. Brizgys. Lapkr. 8 d. vakare įvyko pamaldos už žuvusius bei mirusius skautus šv. Jono Kr. bažnyčioje. Po pamaldų, liepsnele užsižiebus 40-čiai simboliškų žvakių skautių-ty rankose, buvo padėta baltų rožių puokštė žuvusiems Nepriklausomybės kovose pagerbti. Sekmadienį, lapkr. 9 d., vysk. V. Brizgys atlaikė šv. mišias.

Tą pat dieną, po pietų, įvyko iškilminga sueiga, kurioje dalyvavo visi Toronto skautai ir skautės. Sueigoje žodį tarė Vyriausias Skautininkas S. Kairys, kviesdamas visus skautus ir vadovus sąžiningai atlikti pareigas, siekti mokslo bei žengti tobulėjimo keliu. Jis taip pat įteikė Toronto skautų Dvasios vadui kun. F. Azubaliui ir ir tunt. p. s. V. Abromaičiui ordeną už nuopelnus sk. vyčiui J. Karaziejui vėliavos žymenį. Tėvų, rėmėjų bei svečių buvo prisirinkusi didžiulė Prisikėlimo parapijos salė.

Akademijos metu sveikino min. V. Gylis ir P. L. B-nės Centro V-bos pirmininkas p. J. Matulionis. V. s. Karalius, svečias iš Clevelando, išsamioje kalboje apžvelgė lietuviškos skautijos raidą ir iškėlė po pasaulį pasklidusių mūsų skautų ambasadoria-

vimo reikšmę bei svarbą. Šventėje dalyvavo ir Kanados lietuvių skautų Dvasios vadas, Tėvas Kulbis S. J.

Skaucūti atlikta meninė programa buvo trumpa ir labai vykusiai. Svečiai turėjo progos pažūrėti skautiškų darbų bei vaizdų iš skautiškojo gyvenimo parodėlę. Svečių akį ypač traukė s. L. Sendžikienės darbo juosta su joje įtaisais Lietuvos himno žodžiais.

Po programos, visi iškilmėse dalyvavę svečiai buvo pakviesti į skaucūjų paruoštą arbatėlę.

Toronte bendras aktyviųjų skautų skaičius, neskaitant akademikų, siekia apie 200. Skautų ir skaucūjų vienetai čia pradėjo organizuotis prieš 10 metų ir nemaža jaunimo yra perėję per jų gretas.

Toronte reziduoja Vyriausias Skautininkas S. Kairys. Čia išleina v. s. Č. Senkevičiaus redaguojamas Skautų Aidas. Šių metų pavasarį perkelta Torontan Kanados rajono skaucūjų vadijos būstinė. Kanados rajono vadeivė yra vyr. valt. M. Vasiliauskienė.

Skaucūjų šatrijos tuntas apjungia 5 d-vės. Tuntininkė yra ps. D. Keršienė. Skautų Rambyno tuntas turi taip pat 5 vienetus. Tuntininku yra ps. V. Abromaitis. Yra skautininkų-ty ramovė, kurios pirm. yra ps. L. Kalinauskas. Veikia skautų-ty židinys, kurio pirm. yra v. s. V. Skrinska.

Lietuviškuoju ambasadorium yra skaucūjų-ty tautinių šokių grupė Gintaras, vienintelė Toronte. Tačiau nuo jos nenori atsilikti vyr. skaucūjų kunigaikštis. Birutės d-vė, kuri šių metų rudenį buvo suorganizavusi lietuvišką skyrių Kanados Tautinėje parodoje.

H. G.

Tik Dirvą skaitydamas sužinosi apie viso pasaulio lietuvių gyvenimą ir būsi geriausiai informuotas apie tarptautinę padėtį.

SIŪSK ŠVENČIŲ PINIGUS DABAR!

Išvenk paskutinės minutės skubėjimą! Tavo giminės ir draugai gaus pinigines dovanas laiku, jeigu jau pasiūsi dabar!

Šis patarnavimas teikiamas visuose mūsų 68 patogiuose bankuose.

Eagle ženklai padidina sutaupus

DYDŽIAI
36 iki 46

the MAY CO'S 2 BASEMENT stores

DOWNTOWN—PUBLIC SQUARE

ON THE HEIGHTS—CEDAR CENTER

Vyriški 16.98 iki 19.98 garsios gamybos
Dygsniuotu pamušalu viršutiniai drabužiai

13.99

Group 1... The Suburban coat, in solid color of fancy shades of grey, blue, or brown.

Group 2... The Irrescent Long Length Car Coat with large storm collar, in shades of brown or navy.

Group 3... Sateen, Water-Repellent Hooded, Double Breasted Toggle Coats in shades of tan or charcoal grey.

Group 4... Double Breasted, wool Toggle Coats in shades of brown or charcoal grey. Long wearing, warm.

Group 5... Handsome Shawl collar, 3 Way Knit Orlon Lined Bomber Jacket in charcoal, tan or navy shades.

Group 6... Self collar, or Shawl collar Zip-front Sur coats in shades of tan, grey or blue.

Paštu ir telefonu užsakymai priimami...
Sauk CH 1-3000

The May Co.'s Basement Men's Clothing
Department Downtown and On the Heights

PIRMASIS NEW YORKO MOKYTOJAS IR GYDYTOJAS BUVO LIETUVIS

(ANICETO SIMUČIO, LIETUVOS VICEKONSULO, NEW YORKO LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMŲ SUSIRINKIME DARYTO PRANEŠIMO SANTRAUKA)

(2)

Iš tolimesnių įvairių dokumentų aiškėja, kad mūsų tautiečio būta gana smarkaus, įkyraus tiek kolonijos valdovams, tiek ir Vakarų Indijos Bendrovės centrui Olandijoje. Po pusantro mėnesio jūromis užtrukusios kelionės Kuršius atvyko 1659 m. liepos 4 d., bet, vos įsteigęs mokyklą ir pradėjęs dirbti, jis pranešė mokyklos direktoriams, kad iš gaunamo atlyginimo jis negalės padariai pragyventi, prašo rekomenduoti centrui Amsterdamo, kad jo algą būtų pakelta, ką jie ir padaro tu pat metų rugsėjo 17 d. laiške, prašydami pakelti jo algą ir nuo savęs pridėdami: "Kiek tai liečia jo darbą ir uolumą, mes iš tiesų turime paliudyti, kad jo darbuotumas yra nuostabus, ir kad jaunuolių pavyrta pažanga yra nepaprasta".

Žinoma, centras jo prašymą atmetė, nes, esą, kol Kuršius nevedęs, tai gaunamo atlyginimo, turėtų pakakti. Vėliau ir čia prasidėjo bėdos: vietos valdininkai priėjo prie jo, kad jis nuo vaikų imas daugiau, negu nustatyta, kad savo mokinių tinkamai nevaldas, jie plėšą vienas kito drabužius; Kuršius į tai atsikirtė, kad esą ne visi tėvai sutinka, jog jų vaikai būtų baudžiami. Vėliau jis net kažkokio kolonisto buvęs patrauktas į teismą, kad už piktą kiaušį įmokėjęs dalį mokesčio, o sutarto likučio mėnesio gale negražinęs. Pagaliau, po poros metų, Kuršius buvo atleistas ir 1661 m. liepos mėn. išvyko į Olandiją.

Dėl atleidimo jis surašė iš savo pusės ilgą pasiaiškinimą, kuris buvo išsiųstas į Amsterdamą. Veikiausiai tas pasiaiškinimas duotų daug šviesos apie mūsų tautiečio vargus New Yorke.

Kolonistai tuometiniam New Yorke buvo prasti. Pats Stuyvesant rašė į Amsterdamą ir prašė nesiųsti pirklių ir kitokių baltarankių, kurie negali juodo darbo dirbti, bet vargti pratusius pabėgėlius, ūkininkus ar ūkio darbininkus. Pati bendrovė buvo labai šykšti, o pragyvenimas New Yorke buvęs kelis kartus brangesnis, negu pačioje Olandijoje.

Iš tolo žiūrint, atrodo, kad jis turėjo iš gaunamų pajamų išgy-

venti, nes, be algos, gavo iš kiekvieno vaiko tam tikrą sumą plius pajamų iš medicinos praktikos. Arba, kaip Lietuvos bajoras būtų pripratęs plačiai gyventi, todėl ir gaunamų pajamų jam nepakako.

Na, bet mums ne tas rūpi. Svarbiausias klausimas, ar jis tikrai buvo lietuvis. Kad jis buvo buvęs profesorius Lietuvoje abejonių nėra, bet iš iki šiol surastų dokumentų nėra pasakyta, kad jis lietuvis.

Jeigu būtų prieinami Vilniaus Jėzuitų Akademijos ir Leyden universiteto Olandijoje archyvai, tai būtų galima nustatyti, kada ir kame jis gimęs, kokius mokslus esu kažkuriame žurnale skaitęs, kad, grįžęs į Olandiją Kuršius įstojęs į Leyden universitetą, ir sarašius buvęs žymimas kaip "nobilis Lithuanus". Tų informacijų New Yorko archyvuose surasti nepavyko.

Visos kitos aplinkybės rodo, kad didelių abejonių dėl Kuršių lietuviškumo turėti netenka. Jo laikais Olandija lietuviams buvo gana gerai žinoma. Nemaža Lietuvos didikų vaikų ten mokslus ėjo. Pavyzdžiui, Lietuvos didikas Jonas Radvila, ėjęs mokslus Saksonijoje, kurį laiką tarnavo Olandijos kariuomenėje. 1655 metais rusai pirmą kartą Lietuvos istorijoje užėmė Vilnių, o švedijos karalius Karolis Gustavas — Lenkiją. Likęs vienas ir atsidūręs kare prieš rusus ir švedus, Jonas Radvila tu pat metų rugpiučio 18 d. pasirašė Kėdainiuose Lietuvos-Svedijos uniją. Tūkstančiai Lietuvos didikų ir bajorų buvo išbėgę į Prūsiją, iš kurių ne vienas pateko ir į Olandiją. Vienu žodžiu, aplinkybės buvo tokios, kad daugelio lietuvių pakliuvimą į Olandiją reikia skaityti normaliu anieks laiku.

Kita aplinkybė, kuri rodo Kuršiaus lietuviškumą, tai jo pavardė. Ir tai kaip tik ne pavardė, kuria Kuršius žinomas daugelyje leidinių kaip Curtius, bet kaip Cursius.

Curtius yra sena pavardė, žinoma jau beveik penkis šimtus metų prieš Kristaus gimimą. Vieno legendarinio didvyrio vardu yra pavadintos pelkės netoli

Romos "Lacus Curtius". Be to, yra plačiai žinomas apie 30 metų prieš Kristaus gimimą gyvenęs Aleksandro Didžiojo biografas Rufus Quintus Curtius. Tos pavardės populiarumas veikiausiai ir bus tikroji priežastis, kodėl mūsų šalis Kuršius New Yorko mokyklų istorijoje žinomas kaip Alexander Carolus Curtius, nors oficialiuose dokumentuose jis užrašytas kaip Cursius.

Kokia didelė tendencija buvo jo pavardę rašyti Curtius vietoje Cursius, parodo kad ir tokia aplinkybė. Aukščiau minėtam Fernow rinkinyje Kuršius minimas trijuose dokumentuose (psl. 436, 437 ir 443 psl.), kuriuose oficialiai ištisai paduodami jo abu vardai ir pavardė, ir visuose jis rašomas Alexander Carolus Cursius. Ketvirtam dokumente (psl. 462), kur raštininkas parašė tik jo pavardę veikiausiai iš atminties, nes vardų matomai neprisiminė, tai automatiškai parašė "Rector Curtius".

Negana to, tuos aukščiau minėtusius tris dokumentus cituojantieji automatiškai vietoje Cursius rašo Curtius. Pavyzdžiui, nepaprastai išsamiam veikale apie olandų mokyklą Amerikoje tūlas Kilpatrick (The Dutch

Schools of New Netherlands and Colonial New York By W. H. Kilpatrick. Washington, 1912) cituoja Fernow rinkinio 437 puslapyje paduotą dokumentą, viską paraidžiui nurašydamas, išskiriant pavardę, kurią nurašo, ne kaip dokumente parašyta, bet klaidingai — Ciurtius.

Iš visko galima spėti, kad šis mūsų tautietis yra buvęs savotiškai užsispyręs. Kaip daktaras ir dargi lotynistas jis negalėjo nežinoti apie egzistavimą senos romėnų pavardės, kurių tarpe buvo ir aukščiau minėtasis Aleksandro Didžiojo biografas Rufus Quintus Curtius, ir vis tik jis kažkokiais sumetimais nepasirinko garsios romėniškos pavardės, bet visur rašė Cursius.

Pagunda tam turėjo būti nemaža, nes tais laikais lietuvių didžiavosi prieš lenkus savo romėniška kilmė, bajorų vaikai nuoširdžiai studijavo savo "protėvių" lotynų kalbą ir net ta kalba knygas rašė. Pavyzdžiui, 1650 metais t. y. devyneri metai prieš Kuršiui išvykstant į Ameriką, Amsterdamo, Olandijoje, pasirodė tų laikų Europoje pagarsėjusi lietuvių artileristo knyga apie tų laikų artileriją Artis magnas artilleriae pars pri-

KARIUOMENĖS SUKAKTĮ MININT

(Atkelta iš 1 psl.)

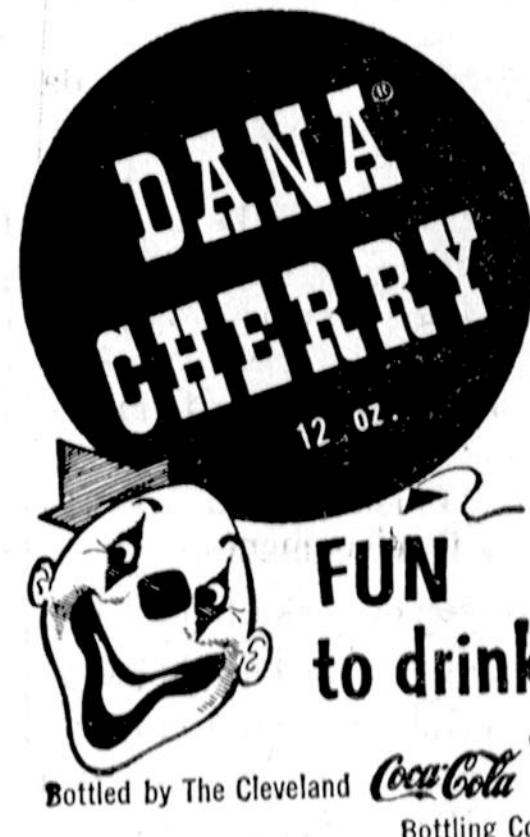
tiška, retai girdėta kariškių demonstracija. Opozicinės partijos norėjo pilno perversmo, šūkiu "atversti 1926 m. sukilimą", bet patys sukilėliai nusprendė prašyti (teisingiau spausti) prez-

ma — auctore Casimiro Siemionowicz, Equite Lithuano olim artillerie Regis Poloniae praefect, kuri bematant buvo išversta į prancūzų, olandų, vokiečių ir ispanų kalbas. Vadinas, tais laikais lotynų tautietis Kuršius savo pavardės nelotynino.

Kitataučiai natūraliau skamba Curtius, bet mums, lietuviams, tai yra skirtumas, lyg tarp dienos ir nakties. Curtius, kaip pavardė, mums nieko nesako, po ja gali būti pasislėpęs bet kurios tautos žmogus, bet Cursius (arba Kuršius) yra dar ir šiandien tebeegzistuojanti lietuviška pavardė. Pavyzdžiui, iš imigracijos archyvų yra žinoma, kad 1951 m. į Bostoną atvyko iš Vokietijos tūlas tremtinys Ernestas Kuršius, kitas — Jonas Kuršius tuo metu dar buvo Vokietijoje.

Be to, tarp lietuvių yra žinomos tokios analogiškos pavardės: Kuršus, Kuršis, Kuršelis, Kuršaitis ir Kuršauskas. Pagaliau kuršiai buvo artimi lietuvių kaimynai, todėl ir Kuršiaus pavardė galėjo atsirasti panašiai, kaip yra atsiradusios pavardės: Lenkas, Gudas, Vengras, Vokieštis ir t.t.

(Pabaiga)

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF ŠILDYMĄ ir ORO VENTILIACIJĄ
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

dentą, kad tas pakeistų ministrų kabinetą. Kai prezidentas spaudimui nepasidavė, "perversmas" tuo ir baigėsi. Tai geriausias pavyzdys, kaip geras politikas apstatė puikų karį.

Kai "sukilėliai", jų vadovo gen. Kubiliūno įsakyti, buvo begrįžta į namus, lakūnai savo iniciatyva parskridino Kauną prof. Voldemarą. Šis veiksmas sudarė galimybę ir patį "sukilimą" pavadinti voldemarininkų sukilimu. Kadangi tokia versija buvo patogi ir valdžioje esančiai partijai ir opozicijai, tai daugumas jos ir laikėsi.

Klaidinga ši sukilimo bandymą paversti vienos partijos šeimyniniu kiveriu. Greičiau jį reiktų pavadinti nevykusiu opoz. partijų bandymu su dar labiau nevykusiu sukilimo vyriausio vadovo pasirinkimu. Daugumas aktyvių sukilėlių prarado turėtus laipsnius, bet kai kurie iš pasyvių sukilėlių, gudriai išliavę, gavo generolų laipsnius (man žinomi du atvejai).

Gen. St. Raštikis savo atsiminimuose mini dar vieną bandymą padaryti sukilimą, kada jis buvo atstatytas nuo kariuomenės vado pareigų. Tai, atrodo, buvo Klaipėdos krašte veikusios taip vadinamos žygininkų organizacijos darbas, kurią sudarė visos opozicinės partijos. Ši organizacija maskavimosi sumetimais taipogi buvo vadinama voldemarininkais (vargšas tas profesorius, ant kokių tvorų jo pavardė nebuvo kabinėjama).

Teatleidžia jautresnieji, kad aprašiau kariuomenę pasitaikiusias silpnības. Visi darome klaidas, bet iš jų turime pasimokyti. Politikai taip pat turėtų kę į savo galvas įsidėti. Ak jau daug kas grubiai kaišioja savo pirštus į labai jautrias reikalingas organizacijas, užgniauzdami kilnius jų tikslus.

Išvados

Bandymai uždėti ant bešališkų svarstyklių ir pasverti suminėtas geras ir blogas mūsų kariuomenės puses, turėtume dar užmesti keletą gal ir sunkesnių geležgalių, būtent: kariuomenė per daug mums kaštavo; nelai-

mingaisiais mūsų valstybės metais kariuomenė neatliko savo uždavinio ir p.

Bet, jei įsigilinsime į ano meto sąlygas ir mesime tikrai nuoširdų, bešališką žvilgsnį, tai daugumas pamatysime gerąją lėkšę slenkant žemyn. Visur atsi-randa rūdžių, bet negerą vien į jas spoksoti ir užsispyrus vien tik savo pusę ginti.

Jei jau kas ir bando tvirtinti, kad 1941 m. sukilimą prieš bolševikus ar partizaninę veiklą vykdė gimnazistai, studentai, tai paklauskime, kas juos išmokė karybos dalykų? Prisiminkime jiems gen. Pečiulionį, kap. Noreiką ir šimtus kitų, kurie užvo kautynėse su bolševikais ar pakibo jų kartuvėse. Pagaliau paklauskime, kodėl, kaip taisyklė, kiekvienas buvęs mūsų kariuomenės karininkas yra bolševikų pasmerktas mažiausia iš-trėmimui?

Nepaprastai taikliai yra išsireiškęs anglų politikas W. Churchill: **Dievą ir kareivį garbiname pavojaus metu. Pavojus praėina — Dievą pamirštame, kareivį keikiame.**

Ši mintis verta pasvarstyti, minint mūsų kariuomenės atkūrimo 40 m. sukaktį.

• **Ukmergėje**, kaip rašo komunistinė spauda, dabar esą 20,000 gyventojų. Nors nuo karo pabai-gros praėjo virš 13 metų, bet karo griuvėsiai Ukmergėje tebėra neišvalyti ir daug pastatų dar neatstatyta.

Skaitydami KARIJ būsite gerai informuoti apie pasaulinius karinius įvykius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos retais paveikslais iliustruotų ir Lietuvos karių atsiminimų iš įvairių laikų.

Metinė prenumerata \$5.00; rašykite: KARYS, 916 Willoughby Ave. Brooklyn 21, N. Y.

ISTABŪS DRAUGAI

AXEL MUNTHE

(32)

Cesare stovėjęs prie lango ir matęs mane parvykstantį namo; jis užnešęs mane laiptais, nes aš apalęs, norėdamas išlipti iš kariatės. Vežikas Tappio visiškai nematęs, Cesare buvęs taip išsigandęs dėl mano išvaizdos, kad jis — nedovanotina — visiškai užmiršęs, pradėti jo ieškoti. Tik dabar jis nulipęs, kad duotų žinią konsului. Aš nežinau net, ar jis tik dėl Tappio konsulo ieškojęs. Bandžiau Cesare išbarti, tačiau buvau per daug pavargęs.

Kiek vėliau atėjo konsulas. Jis buvo puikus vyras, tačiau nesuprato padėties ir manė, kad reikals sukasi apie ką kita. Kai jam paaiškėjo mane ištikusi nelaimė, jis pasižadėjo daryti visa, ką galėsias, kad Tappio suradus. Jis pridūrė, kad galbūt turėsias daugiau laimės, negu bandydamas mane surasti. Jis tuoj man visą krūvą laiškų ir telegramų, o prieš valandą konsulas gavęs telegramą iš švedijos užs. reik. ministerijos su prašymu nustatyti, ar aš esąs "gyvas ar miręs". Jis daręs visa man surasti, tačiau visi jo pasiteiravimai atitinkamosiose įstaigose buvę bevaisiai.

Aš šypsojaisi barzdon, nors ir tokioje varganoje būklėje, ir pareiškiau jam, kad šį kartą keliauju incognito. Prie progos jam pasiūliau, kad geriau būtų porą dienų palaukti, prieš atsakant į telegramą.

Cesare palydėjo konsulą laiptais žemyn,

ir iš jų pasižnibždėjimo nugirdau, kaip mano faktotas jam pasakė: "Parla col cane, come se fosse un cristiano" (kalba apie šunį, tartum tas būtų krikščionis).

Vėlai vakare gavau porą eilučių iš konsulato, kad visur pasiųsti paieškojamai, visi policijos valdininkai turį Tappio žymes, ir aš turįs tikėtis visa, kas geriausia.

Mano liga nenorėjo išsivystyti į tvarkiną cholera, aš išgulėjau visą naktį, laukdamas gerai pažįstamų simptomų, kurie vis dar nesirodė.

Kitą dieną man buvo geriau, tačiau aš neturėjau ramybės pagalvoti apie save patį, kaip jūs galite suprasti. Galbūt jūs juokiatės iš manęs, tai skaitydami; dėl manęs — juokitės, kiek patinka. Tačiau aš nesijuokiau, gulėdamas ten vienišas ir galvodamas apie ištikimą draugą, kuris dešimtį metų dalinosi su manimi džiaugsmais ir skausmais. Gal jis buvo papuolęs į žiaurių žmonių rankas, kurie jį mušė ir kankino, gal jis kur tupėjo pri-rištas ir bailiai laukė, kada aš ateisiu ir jį išvaduosiu — aš, kuris net ant kojų pastovėti negalėjau!

Aš įsivaizdavau, kad jį tuojau rasčiau, jei tik galėčiau išeiti, ir beveik verkiau dėl savo bejėgiškumo. Aš grąsiniau ir maldavau Cesare, kad mane apvilktų ir padėtų nueiti į kariatę. Bet jis nekrepė nė trupučio dėmesio į tai, ką sakiau.

Po pietų konsulas vėl atėjo. Jis man ne-

pasakė nieko naujo, ir aš dabar jau buvau įsitikinęs, kad mano šuo yra galutinai prazūvęs. Konsulas bandė mane guosti, kaip įmanydamas, ir pasakojo, kad vienas jo kolegų savo šunį du kartus praradęs ir vėl atgavęs — ir dabar mokėjo penkis frankus per metus tūlam kamoristui už garantiją, kad šuo daugiau nebebus pavogtas.

Konsului išėjus, Cesare ir aš posėdžiavome. Mudviejų pasitikėjimas įstaigų galia visada buvo mažas, o Cesare turėjo tokių ryškų nusiteikimą prieš policiją, kad net manąjį pralenkė. Tą patį vakarą Cesare išleido kelsonen į Piazza del Mercato — pasidairyti, ar neužtiksis ano "ciabattino" (batų lopytojo). Prieš vienuoliką valandą mane aplankė individas, kurio kitomis aplinkybėmis tikrai būčiau pabūgęs, jei jis nakties metu būtų pasirodęs mano kambaryje. Šis keistasis svečias pasveikino mane, kaip seną pažįstamą, ir paklausė, ar aš jį atsimenu, tačiau aš turėjau prisipažinti negalįs atsiminti — jis atrodė, kaip patsai velnias. Jis perdavė sveikinimus iš Don Salvatore, kurį svarbios priežastys sutrukdžiusios, ir prašė mane patikėti, jog ir jis esąs geras mano draugas. Aš padėkojau jam už linkėjimus ir papasakojau apie Tappio. Tada išsitraukiau piniginę, ištuštinau jos turinį ant staliuko prie lovos ir pažadėjau jam visa, ką turėjau, jei jis man pagarbensias šunį. Aš niekada neturėjau daug pinigų; ten galėjo būti apie du šimtus lirų. Jis atidžiai išklaušė, ir aš niekada neužmiršiu, kaip pabaigoje pasakė: "Se non è morto, sara cca domani sera!" (jei jis dar tebe gyvas, rytoj vakare bus čia). Aš būkštavau, kad jis per daug pasitikis savimi, todėl pasakiau ži-

nas, deja, koki čia gudrūs esą šunų vagys. Tačiau, kai jis su tam tikru išdidumu atsakė: "Sono tutti miei amici" (visi jie mano draugai) — pamačiau, kad buvau jo neda-vertinęs. Aš padėkojau jam už atsilankymą, kuris man suteikė naujų vilčių, ir jis išėjo savais keliais. Duryse atsiskuko ir pašaukė man Madonos ir San Gennaro globą. Tą akimirką pažinau jį. Tai buvo vyras, dažnai sekiojęs paskui mane po to, kai pirmasis buvo areštuotas uoste.

Tą naktį mįegojau geriau, ir kai diena išaušo, konstatavau, kad konsulas gali ramiai telegrafuoti, jog esu gyvas, visai nerizikuodamas bereikalingomis išlaidomis, prireikus telegramą atšaukti.

Laikui slenkant, dariausi vis neramesnis. Tarp tūkstančio kitų minčių, staiga dingtelėjo, kad aš dėl smulkmenos buvau per-griežtas, gal net neteisingas Tappio atžvilgiu tą vakarą, kai susirgau. Negalite įsivaizduoti, nuolat toji mintis vis grįžo ir mane kankino. Atėjo vakaras, ir niekas nesirodė. Cesare gavo įsakymą būti gatvėje ir budėti, ir, kadangi jis jau vėl buvo pradėjęs manęs klausyti — tikrai nuėjo ir valandėlei paliko mane vieną. Aš buvau taip pavargęs nuo nuolatinio susirūpinimo, kad pusiau užsnūdau. Nežinau, kiek laiko išgulėjau tamsoje, tačiau žinau, kad buvau pabudintas. Cesare įpuolė kambarin, išgirdau sunkų alsavimą ant laiptų, kuris mane vos neišmetė iš lovos, ir Tappio įskubėjo kambarin, paskui save ant virvės tempdamas Don Salvatore. Šis atleido virvę, ir mano mielas šuo šoko prie lovos. Užmetęs priekines letenas ant lovos krašto, atsargiai padėjo savo didžiąją galvą ant mano krūti-

nės. Jo gražusis kailis buvo kruvinas ir apdraskytas, stora virvė buvo stipriai sumegzta ant jo kaklo.

Nė vienas iš mūsų nekaltėjo — nei jis, nei aš, mes niekada nevartojome žodžių, kad vienas kitą suprastume. Jis vis labiau glaudėsi prie manęs, pagaliau atsargiai visu ilgiu įsilaizė lovon, ir šiandien tai jam nebuvo draudžiama.

Don Salvatore stovėjo prie durų — išblyškęs, suvargęs ir apdriskęs, kaip ir mano vakarykščias draugas; ant suplysusio švarko tebebuvo dar žymus baltasis kaspinas.*) Aš ištiesiau jam ranką, norėdamas padėkoti, tačiau jis nusuko veidą ir sumišęs pasakė: "Sono uomo di mala vita, e non sono degno di toccar la vostra mano". (esu blogas žmogus, nevertas paliesti jūsų rankos). Aš tikrai neturėjau pagrindo būti griežtas kieno nors atžvilgiu, priešingai, to nenorėjau, ir tai jam pasakiau.

Daviau jam pinigų, bet jis padėjo juos atgal ant stalo sakydamas: "Voi avete salvato la figliuola, io ho trovato il cane — va bene così!" (Jūs išgelbėjote mano kūdikį, aš atradau šunį — tebūna tvarkoj). Po to užsimetė ant peties apdriskusį apsiaustą ir išėjo.

Tačiau aš tikiu, kad turiu būti dėkingas Don Salvatorei daugiau už ką, negu už šunį.

*) Kai vaikas suserga, tėvai daro įžadus Madonai. Jie pasižada tam tikrą laiką, dažniausiai metus, nešioti jos spalvas, ir jokia jėga jų neprivers tų spalvų nusiminti anksčiau. Madonos del Carmine garbei nešiojamas rudas su baltais kraštais kaspinas, Madonos delle Sallette — baltas su raudonais kraštais ir t.t.

(Bus daugiau)

SVARSTYMAI

IŠ JAUNESNĖS IR VYRESNĖS KARTOS
VISUOMENININKŲ SUSIRAŠINĖJIMO

Ar tikrai vienos politinės vadovybės neturėjimas yra Aukščiausiojo palaikymas? — Ar LNT apie tai tokios pačios nuomonės, kaip A. Maceina? — Nejaugi politinių veiksmų gausa reikalinga? — Ar kalbos apie veiksmų gausos reikalingumą nėra tik bandymas pateisinti nepasisekimą viešingai susiorganizuoti?

JAUNIS ZILIUS
Lapkričio 5 d.

...Dar prieš įsileidžiant į tą "baisiąją temą" — apie "suolų kairėn", norėjau pasiteirauti Jūsų pažiūros ir kai kuriuos frontininkų ir specialiai A. Maceinos samprotavimus. Vieni iš jų man — dar vasarą besikaitantį LAISVĘ Nr. 15 — atrodė gana įvairūs, kiti tiesiog "dangaus keršto besisaukių". Šiandien noriu sustoti tik ties "vidutiniu" iš tu samprotavimų, kuris man kelia daug abejonių. Jis liečia vieną iš dabartinio mūsų politinių gyvenimo aktualijų, apie kurią buvo girdėti šiek tiek užsimenant LNT pareiškimoose, ir apie kurią dabar jau gana kategoriškai yra pasisakęs A. Maceina minėtame LAISVĘ numeryje. Jis rašo:

"Daug kas pastaruoju laiku kalba apie mūsų politinio kelio sunkumą. Be abejo, jis nėra vienas. Tačiau netiesia būtų vadinti jį nevienu. Pastarai si a i s metais keletas politinių grupių išsijungė iš VLIKo. Tuo būdu atsirado dar vienas politinės veiklos būdas šalia VLIKo ir šalia diplomatijos. Tačiau šios grupės veikla ta pačia linkme kaip ir seniau... Kol visos šios veiklos formos siekia to paties idealo, tol jų dauginumas savyje nėra blogas. Net galima būtų teigti, kad politinių veiklos būdų gausa pastaruoju metu darosi reikalinga... Šia prasme nuolatinis kai kieno verkšlenimas, esa visi tręžti sueti į vieną kelia, gali būti laikomas tik-tai politiniu primygtumu".

Toks pasisakymas atrodo lyg pastanga ne tik pateisinti, bet net ir skatinti vieningos politinės vadovybės idėjas atmetimą užsienio lietuviuose. Bet man tokia pastanga dar labiau atrodo esanti tik bandymas pateisinti nesėkmę vieningos vadovybės siekime.

LNT ir frontininkų kai kuriuose pasisakymuose buvo teisingai pastebėta, kad Lietuvos nepriklausomybės idėja yra visų mūsų veiklos vienytoja. Tikrai, ta prasme lietuviai vieningi.

Tačiau sunkoka istorijoje rasti pavyzdžių rodančių, kad kada nors nepriklausomybės idėja būtų buvusi realizuota politinės dezorganizacijos keliu. Istorija kaip tik turi pavyzdžių, liudijančių priešingai.

Lenkų pastangos 19-me šimtmetyje šviesesnių momentų sulaukdavo ne tada, kai jų vadovybė būdavo suskilusi į kelias rungtyniaujančias grupes, o kai visai išsivijusi politikai vadovavo A. Czartoryskis; ir vėliau Lenkijos reikalams ne padėjo, o kenkė Pilsudskio ir Dmowskio varžybos dėl būsimos valdžios. Ta žala buvo pašalinta, kai jie, Paderewskiai ir aliantams tarpininkaujant, susitarė.

Toliau, Pirmojo Pasaulinio karo metu vėkusių jugoslavų ar čekoslovakų komitetų pavyzdžiai irgi paremė. Iki šiol daugumai berods aiškia nuomone, kad idėja, kurios siekiama koordinuoti, realizuojama greičiau, negu siekiant dezorganizuoti. Taigi, reiktų dar įrodyti (jeigu galima!), kad vienos politinės vadovybės neturėjimas taip jau iš tikrųjų ir yra Aukščiausiojo palaikymas...

Cituotose A. Maceinos teigimuose yra ir dar viena nepamatuota viltis. Jei yra atskiri politinės veiklos židiniai, tai kiek yra pamato pastikėti, kad "šios grupės veikla ta pačia linkme"? "Ambasados steigimas" Bonnoje čia gali būti vienas iš daugelio pavyzdžių...

Tiesa, tiek vieny, tiek kitų sluoksnių buvo ta pačia linkme nukreiptas noras — pasitarnauti Lietuvai, "tam pačiam idea-

beatrodo, kad politinių pajėgų suvienijimo idėjos primatas yra tokia tiesa, kurios nereikia įrodinėti.

Įdomus yra kelias, kuriuo prieita nuomonė, kad "politinių veiklos būdų gausa... darosi reikalinga". Čia, man rodos, pasiremta tokiu mąstymu, kad — kadangi yra taip kaip yra, tai taip ir reikia. Ilgokai trukusios derybos tikslu atstatyti užsienio lietuvių politinę vienybę užėmė tiek daug laiko, jog kai kurie politikai priėjo išvados, kad tai esąs tik laiko eikvojimas, kad verčiau, esą, tą laiką sunaudojus konkretesniems darbams, kad — galutinė išvadoj — "veiklos būdų gausa" yra tas, ko mums seniai reikėjo. Bet tai logikos klaida. Nesėkmė darnos siekime ne-reikalinga.

Be to, man atrodo, A. Maceina yra per daug paveiktas kultūrininkų būdingo mentaliteto. Jis politikoj siekia tokių sąlygų, kur nuomonių ir vertybių įvairumas ir rungtyniaujimas nepasibaigtų elektorato sprendimu, o būtų separetatistinės veiklos įkūnijimas. Taip gali būti kultūrinėje veik-

loje. Politiniame susitvarkyme tokia tendencija pavojinga. Gintų tokiu klausimu nukeltus iki kraštutinumo, būtų galima klausiti: ar būtų naudinga valstybei turėti kelias valdžias, kelis "politines veiklos būdus"? Analogija, tiesa, ribota, bet, manau, tiksli. Jei ir nenormalioje padėtyje gyvenam, tai nėra reikalo nenormalumų skaičių dauginti. Kaip yra momentų, kada reikalingas, sakysim, "amerikiečių" žodis, taip kartais tikrai yra reikalo tarti "lietuvių politinės išsivijos" žodis. O čia jau yra skirtumas, ar jį tarsi toji visa lietuvių politinė išsivija, ar jį tarsi vienaip tautininkai, kitaip socialistai, trečiaip krikščionys demokratų ir t.t.

Pastangos turėti vieną tokią politinę vadovybę, kurioj būtų demokratinis būdas išreikštos

lietuvių politinės išsivijos nuomonės su Lietuvos nepriklausomybės siekimu susijusiais klausimais, yra ne "politinis primygtumas", o siekimas efektyvesnei veiklai reikalingų sąlygų. Priešingai, įrodinėjimas, kad "politinių veiklos būdų gausa pastaruoju metu darosi reikalinga", yra tik bandymas teorinėje plotmėje pateisinti nesėkmę. Konkretų darbą dirbti, tiesa, būtinai reikia, bet taip pat reikia ir nuolat ieškoti tikslingesnių darbo priemonių. Man atrodo, kad koordinuota veikla, išeinanti iš sutartu būdu sudarytos vienos politinės vadovybės ir neslopinančių privačios iniciatyvos, yra būtinybė. Man tuo tarpu ne visai aišku, ar LNT sluoksniuose vyrauja tuo klausimu tokia pati pažiūra, kaip ir A. Maceinos idėytojai, ar kiek kitokia...

IŠ VIDURNAKČIO SAULĖS ŠALIES

R. MINKONAS

(3)
Danų kaimas susideda iš maždaug tuzino medinių, raudonai bei žaliai dažytų namukų. Ten yra danų meteorologijos stotis.

Eskimų "namai"

Netoli nuo danų kaimelio yra eskimų kaimo liekanos. Įsteigus karinę bazę, eskimai buvo išskirti į jiemis pastatytą kaimą už 50 mylių. Mums buvo patarta nelankyti eskimų, nes jie esą labai neatsparūs mūsų lengvoms užkrečiamoms ligoms. Pvz., paprasta sloga jiems gali būti mirtina. Eskimų kaime dar yra likę keli jų namukai. Sustatyti iš velėnų ir akmenų, jie atrodo kaip kupačiai. Jie yra maždaug žmogaus aukščio ir kūbinės formos. Įėjimas yra per maždaug keturių pėdų aukščio ir penkių pėdų ilgio velėnų tunelį. Abejuose tunelio galuose yra durys. Sukaltos iš lentelių. Viduje tėra vienas kambarys. Sienoje yra vienas langelis. Velėnų sienos yra apie pėdos storio. Baldai susidėjo iš medinės platformos, pakeltos apie pusę pėdos nuo žemės ir užimančios beveik visą kambarį. Ta platforma buvo naudojama kaip visos šeimos lova nakties metu ir kaip suolas dienos metu. Kampe stovi senoviška krosnelė, kuri buvo naudojama virimui ir šildymui. Sienos išklotos 1951 metų JAV laikraščiais. Tarp ant pilkos žemės aslos paliktų šiukšlių mėtėsi kiškių bei lapų kailių gabalai. Lauke, aplink namukus, dar yra išmėtyti dideli bei maži žuvų kaulai. Sename eskimų kaime buvo vienintelė vieta, visos Thulės apylinkėje, kur augo tiršta, žalia žolė.

Vasaros vaizdas

Vasaros metu dažnai susiformuodavo tiršta rūkas. Jis, slinkdamas nuo įlankos, pripildydavo visus slėnius. Iš viršaus atrodėdavo kaip baltų debesų jūra.

Nutirpus snigui nuo aplinkinių kalnų aiškiau matėsi Grenlandijos ledą kepurė. Ji atrodė kaip niego dykuma. Jos pakraščiai daugumoje buvo statūs, kaip siena ir siekė kelių šimtų pėdų aukščio. Lėdo viršutinį pakraštį dengė sluoksnis žvyro. Vasaros metu tiršta sniegas nuo ledo kepurės viršaus ir vanduo, bėgdamas žemyn, išrausia lede griovius. Todėl vasarą vaikščioti ant ledo yra labai pavojinga.

Grenlandijos pakraščiai yra labai iškarpyti siauromis įlankomis, kurios yra vadinamos "fjordais". Milžiniški ledynai slenka nuo ledo kepurės žemyn į tuos "fjordus", kur jie sutrūksta į didelius ledų kalnus. Lėdo kalnai vandens srovių yra išnešami į Atlantą.

Prie ledo kalno

Vieną vakarą pasiryžome keturiose nueiti prie pat ledyno. Kelionė gerokai išvargino, nes turėjome eiti pora valandų per akmenų laukus ir nusileisti nuo tūkstančių pėdų aukščio kalno. Arčiau prie ledynų visai nesimato jokios augmenijos. Visur tik matosi įvairiausių akmenų lau-

kai. Dar neapaugę samanomis, pėdos ar daugiau storumo, apvalūs akmenys atrodė kaip nušviesti. Kalnų šlaitai, kuriais reikėjo lipsti, yra statūs ir padengti dideliais, aštriais subyrėjusių uolų gabalais.

Leidžiantis šlaitu, priekyje buvo įspūdingas vaizdas. Keturi platus ledynai slinko žemyn tarp kalnų iš trijų pusių, į maždaug dešimties mylių pločio įlanką. Ramiame, kaip stiklas, vandenyje plūduriavo daug ledo kalnų. Keli buvo labai dideli — kaip didžiausi pasaulio laivai.

Įlankoje buvo labai ramu ir viskas atrodė sustingę. Tik retkarčiais staiga pasigirdavo dundėjimas, lyg griautinio, kai atsiskilęs gabalas ledo nuo ledyno pirmą pasinėdavo po vandeniu, paskui iškildavo į paviršių. Po to vėl viešpatavo visišką tylą. Atkeliauvus prie pat ledyno krašto jis pasirodė esąs daug storesnis, negu atrodė iš toliau. Apie šimto pėdų aukščio pakraščius buvo vertikalus kaip siena. Ledynas buvo apie penkių mylių pločio. Jo paviršius buvo nešvarus, labai susiraukšlėjęs ir daug kur perskilęs. Žemiau sniegas buvo suspaustas į gryną ledą. Padarę kelias nuotraukas, pradėjome visomis keturiomis kopėti atgal į kalną. Kas porą pėdų vis reikėjo išlėsti, nes šilta apranga labai vargino.

Artėja žiema

Trumpa vasara greitai prabėgo. Liepos gale saulė jau pradėjo slysti žemiau horizonto. Rugpjūčio pradžioje nuseko upeliuose vanduo, parudavo samanos ir žolė, nuvyto gėlės, žemė daug kur pasidarė sausesnė, ant mažesnių balėlių užsidėjo plonas ledas. Vasarą temperatūra buvo pakilus iki 50° F. Dabar dieną būdavo apie 40° F., o naktį apie 35° F.

Lietuvių Prekybos Bendrovė, vienintelė šios rūšies firma pasaulyje, gerai žinoma Europoje ir Australijoje, siūlo savo patarnavimus ir JAV gyvenantiems tautiečiams. Lietuvių Prekybos Bendrovė turi visus reikalingus leidimus siųsti dovanų siuntinius betarpiškai į Anglijos ir JAV ir visas Sovietų Sąjungos sritis. Lietuvių Prekybos Bendrovė viską ima tiesiai iš fabriko ir todėl pateikia tautiečiams įvairias ir Lietuva siunčiamąsias prekes ne detalėmis, bet urminėmis kainomis, tokiais, kokių iki šiol niekas dar nebuvo siūlęs. Lietuvių Prekybos Bendrovė, pristatydama savo tautiečiams JAV, siūlo specialų ekspressą siuntinėli, sudarytą iš trijų gabalų po 3 1/4 jardo pilkos, rudos ir mėlynos medžiagos, viso labo 9 3/4 jardo, už negirdėtai žemą kainą — tikrai už \$40.

I šią kainą įeina sovietinis muitas, draudimas, licenzija, supokavimas ir pasiuntimas. Nėgana to: prie tokio siuntinėlio galima pridėti kataloginėmis kainomis dar 10 lbs. siuntėjo pasirinktų prekių, nemokant jokių papildomų mokesčių. Galima pridėti ir savų prekių, bet tik visiškai naujų, nenaudotų. Tokiu atveju už pridėjamąsias prekes sumokamas tik muitas. Lietuvių Prekybos Bendrovė yra vienintelė šios rūšies firma, neimanti jokių pasiuntimo manipuliacinių mokesčių už siuntinius, kurių vertė siekia arba prašoka \$75. Lietuvių Prekybos Bendrovės siunčiamieji iš Londono siuntiniai pasiekia Lietuvą per 3-5 savaites. Visi siuntiniai apdraudžiami. Jų pristatymas garantuotas. Lietuvių Prekybos Bendrovė išpildo iš Lietuvos gaunamus receptus ir pateikia visus čia gaminamus vaistus žemiausiomis kainomis. Reikalaukite mūsų kainininkų ir medžiagų pavyzdžių, kuriuos nusišime Jums tuojau, gavę Jūsų laiškelį.

Rašykite:

LITHUANIAN TRADING CO.

1 A, Hunt Street
London, W. 11
Great Britain

Lietuvių Prekybos Bendrovė reikalingi agentai visose JAV valstybėse ir Kanadoje.

LOS ANGELES

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS
MINĖJIMAS

Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" Los Angeles skyrus lapkričio 30 d. rengia 40 m. Lietuvos kariuomenės šventės minėjimą.

Minėjimas prasidės Lietuvių Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje 10 v. 30 m. pamaldomis už žuvusius dėl Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės.

Po pamaldų parapijos salėje įvyks akademija. Paskaitą skaitys Lietuvos Garbės Konsulas Dr. J. Bielskis, o po to bus koncertinė dalis.

Maloniai kviečiame visus lietuvius šame minėjime gausiai dalyvauti.

Įėjimas laisvas.

WATERBURY

Vietos skautės ir skautai intensyviai ruošiasi savo tradiciniam kaukių vakarui. Vakaras įvyks lapkričio 29 d., 7 val. vak. Šv. Juozapo parapijos didžiojoje salėje. Šokiams gros geras 6 asmenų orkestras. Veiks turtingas bufetas ir labai įdomi loterija.

LIETUVIŲ
ENCIKLOPEDIJOS
TALKA

Lietuvių Enciklopedijos Administracija skelbia paskutinę Lietuvių Enciklopedijos talką nuo š. m. spalio 15 iki 1959 m. balandžio 15 d. Talkos metu naujai L. E. užsiprenumeravusiems bus duodamos premijos.

Užsiprenumeravusieji nuo š. m. spalio 15 d. iki gruodžio 15 d. iš leidyklos nemokamai gaus: 1) Vinco Krėvės Raštus — pilną komplektą (komplektą sudaro 6 tomai, kurių trys tomai jau išleisti, o ketvirtasis spausdinamas); 2) Lietuvos Žemėlapi ir 3) Jono Balio "Lietuvių Dainos Amerikoje".

Prenumeratoriai, kurie užsisakys nuo š. m. gruodžio 15 d. iki 1959 m. vasario 15 d., gaus pilną Vinco Krėvės Raštų komplektą.

O tie, kurie užsiprenumeravo nuo 1959 m. vasario 15 d. iki pat metų balandžio 15 d. gaus Lietuvos Žemėlapi ir Jono Balio "Lietuvių Dainos Amerikoje".

Jau išėjusius L. E. tomus naujieji prenumeratoriai gaus išsi-mokėtinai pageidaujamomis sąlygomis. Už vėliau išleisimus toms mokama normalia tvarka.

Lietuvių Enciklopedijos leidimas nėra kieno nors asmeninio reikalas, o vaisius visų lietuvių sutelktinių pastangų, vaisius, deja, tik laisvame pasaulyje gyvenančių lietuvių. Tad ir nuopelnai atitinkamai priklauso visiems tiems, kurie bet kurio būdu prie šio didelio darbo prisidėda. Darbas kilnus, nes lietuvių tautos ir valstybės kančios ir vergijos metais, jis skiriamas jos garbei ir pasididžiavimui. Darbas prasmingas, nes skirtas ne tik mokyti ir praturtinti kiekvieno mūsų žinyną, bet yra būdas ir priemonė išlaikyti lietuvių kalbą ir lietuviųbei.

Argi nėra didelis pasididžiavimas prieš laisvas tautas, kad pavergtos tautos vaikai, plačiai pasiskleidę priverstinėje emigracijoje, suteiktinėmis jėgomis sugeba tokį milžinišką darbą padaryti?

Ir Tu, Mielas pavergtos tautos Sūnau ir Dukra, prenumeruodamas L. E., esi tų sutelktinių jėgų dalininkas ir Tau, kaip ir visiems bendradarbiams ir talkininkams, priklausys būsimųjų mūsų tautos kartų padėka ir tinkamas įvertinimas.

Laukiame atsiliepiant.

Lietuvių Enciklopedija

265 C St.,

So. Boston 27, Mass.

U. S. A.

Tik Dirvą skaitydamas sužinosi, kaip gyvena viso pasaulio lietuviai.

ATIDARYK '59 Society SAVO KALĖDŲ TAUPMENŲ KLUBO SĄSKAITĄ DABAR!

Pasirink suma, kurios tau reikės atlaikyti Kalėdoms	Tavo įmokėjimai kiekvieną savaitę bus:
\$25.00	\$1.00
50.00	2.00
100.00	4.00
250.00	10.00

Society FOR SAVINGS
Member Federal Deposit Insurance Corporation

CLEVELAND APYLINKĖS

Liet. kariuomenės šventės minėjimas

L. V. S. Ramovė, Clev. skyrius lapkričio mėn. 22 d. 7 val. vakaro lietuvių salėje mini Lietuvos kariuomenės atkūrimo 40 metų sukaktį. Ta pačia proga, minėjimo metu, salėje bus šventinama ir mūsų naujai įsigyta skyriaus vėliava.

Vėliavos šventinimo apeigas atliks šv. Jurgio parapijos kunigas Dzegoraitis. Iškilmingų apeigų metu čiurolinio ansamblio vyrų choras, vadovaujamas muziko Alfonso Mikulskio, sugiedos pritaikintas giesmes, maldas bei dainas.

Atvykęs iš Chicago Centro Valdybos atstovas I vicepirmininkas brig. gen. prof. Stasys Dirmantas skaitys tai dienai pritaikintą paskaitą. Po paskaitos bus organizacijų atstovų sveikinimai.

Po trumpos pertraukos meninė dalį atliks Čiurolinio ansamblio vyrų choras.

Toliau seka gera muzika, šokiai, atsigalvinimas apatinėje salės patalpoje, gražiai, turiningai ir gausiai parengtas būrutičių bufetas, loterija.

Įėjimas — auka 1 doleris, jaunimui 50 c.

Lapkričio 23 d., 10 val. šv. Jurgio bažnyčioje įvyks pamaldos už žuvusius Nepriklausomybės kovose karius bei partizanus. Po pamaldų bus aplankytas prez. Antano Smetonos kapas, kur gen. prof. S. Dirmantas ir Ramovės atstovai, uždedami vainikus, pagerbs Lietuvos Prezidento atminimą.

Pamaldose ramovėnai dalyvaus su naujai įsigyta ir pašventinta vėliava. Visos Clevelando organizacijos maloniai prašomos prisijungti ir su savo vėliavomis dalyvauti iškilmėse. Visa Clevelando visuomenė, kuri iki šiol atėjau ir rėmė Ramovės organizaciją, prašoma ir šiais sukaktuviniiais metais gausiai atsilankyti į iškilmes. Ypač kviečiamas jaunimas — būsimieji ramovėnai.

Ramovės Valdyba
H. Yčaitė-Petkienė,
atvykusi į P. J. Žiūro minėjimą iš Los Angeles, čia paviešėjo savaitę laiko ir šį trečiadienį atgal išvyko.

D E M E S I O GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Persuncia Jūsų sudarytų naujų daiktų siuntinius į Lietuvą ir visas Rusijos sritis, apmokant muitą siuntėjui. Gavėjai nieko neturi mokėti.

Galima siųsti iki 44 svarų, jei persiunčiamieji daiktai telpa dėžėje, kurios d. dis nustatytas JAV pašto taisyklė. Maistą kartu su rūbais siųsti neleidžiama. Nepatikekit sav. brangių siuntinių į neaiškias, išlankias tarpininkauti rankas.

Globe Parcel Service Inc. siunčia su Inturisto įgaliojimais siuntiniai pilnai apdrausti. Siuntėjų patogumui turime gerų vilnonių medžiagų, odų, skarų, skarelų, batukų. Šios prekės parduodamos siuntėjams savikaina.

Adresas: 1313 Addison Rd. Kamps Superior ir E. 71st St. Tel.: UT 1-0896

NELAIMĖ IR LIGA

Liga ir nelaimė ištinka netikėtai. Todėl tu turi užsitikrinti, kad TAVO šeima būtų apsaugota pagal Accident and Sickness planą.

NATIONWIDE INSURANCE COMPANY siūlo platų ligoninės, medicininę, operacinių ir nedarbingumo pajamų draudimą žemomis kainomis!

Dėl smulkesnių informacijų skambinti:

PAULINA MOZURAITIS, Agentas
Tel. SK 1-2183

LAPKRIČIO 22 D., 7 VAL. VAK., LIETUVIŲ SALĖJE, RAMOVĖS CLEVEANDO SKYRIUS R E N G I A

LIETUVOS KARIUOMENĖS 40 M. SUKAKTIES MINĖJIMĄ

Iškilmingo akto metu šventinama skyriaus vėliava. Religines apeigas atliks šv. Jurgio par. kun. Dzegoraitis.

Vėliavos krikšto tėvai: Ponia Sofija Smetonienė ir Br. gen. K. Tallat-Kelpša — Ponia Ona Mikulskienė ir inž. Pijus Žiūrys.

Po šventinimo apeigų LVSR Centro Valdybos atstovas, svečias iš Chicago, buv. Krašto Aps. Ministeris, gen. prof. Stasys Dirmantas tars žodį į susirinkusius.

Koncertinę programos dalį išpildys Čiurolinio Ansamblio Vyrų Choras, vad. Alf. Mikulskio.

Vaišės organizuoja Birutietės. Jų metu šokiai ir loterija. Iškilmės bus filmuojamos.

Kviečiame Clevelando visuomenę dalyvauti šio nepaprasto momento iškilmėse. Pradedame punktualiai.

LVS Ramovės Valdyba

Tautinės Sąjungos skyriaus

narių metinis susirinkimas įvyks lapkričio mėn. 30 d. 11:30 val. Dirvoje — 6907 Superior Ave. (įėjimas iš kiemo). Bus metinis skyriaus valdybos pranešimas, naujos valdybos rinkimai ir kt. (90)

Pianistas Andrius Kuprevičius

lapkričio mėn. 30 d., 3 val. p. pietų, su Philharmonijos orkestru koncertuoja WHK salėje. Pianistas skambins vengrų kompozitoriaus Bartok konertą Nr. 3. Koncerto programoje Beethoveno penktoji simfonija.

Studentų Sąjungos skyrius

išsirinko naują valdybą
Susirinkimas įvyko lapkričio 14 d. Čiurolinio Ansamblio namuose. Dalyvavo 40 narių. Susirinkimui pirmininkavo R. Minikūnas ir sekretoriavo A. Gelažytė.

Svarbiausiu dienos tvarkės punktu buvo naujos v-bos rinkimai. Senoji valdyba patiekė susirinkimui išsamų savo darbų pranešimą. Po pranešimo buvo renkama nauja valdyba. Išrinkti: pirm. C. Melsbakas, vicepirm. R. Zorska, sekr. A. Gelažytė, išd. A. Šenbergas, ir spaud. ats. ir užsienio reikalu ved. I. Stasaitė. Revizijos komisija išrinkti: Vyt. Kamantas, M. Dabrickaitė ir R. Vizgirdas.

Po oficialiosios susirinkimo dalies įvyko vaišės ir pasilinksminimas.

ISNUOMOJAMI

keturių ir penkių kambarių butai. Prienama kaina. Graži gatvė. Gražūs kambariai.
626 East 117 St.,
Custodian Suite 2.
MU 1-7240

JŪSŲ TAUPYMO BEI PENSIJOS PLANAS

Jūsų doleris yra dvigubos vertės, jei taupysit pas

PHOENIX MUTUAL

Net būdamas 55 metų ar vyresnio amžiaus, galite pradėti gauti \$100-200 ar daugiau pajamų per mėnesį visam gyvenimui, taupant tik pusę tos sumos, kurios reiktų sutaupyti banke, perkant bonus, etc.

Atstovai: V. GIEDRAITIS ir V. BALAS
UT 1-9777 ar LI 1-5893

PHOENIX MUTUAL
3122 Euclid Ave.
Cleveland, Ohio

Malonekite man atsiųsti informaciją apie šį naują idomų planą.

Pavardė

Adresas

Gimimo data

Profesija

Zvaigždžių žaismo vakaras

įvyksta lietuvių salėje lapkričio 29 d. Programą atlieka du solistai iš Chicago: Valentinas Liorentas ir Irena Kaledinskaitė.

V. Liorentas paskutinį kartą buvo Clevelande su Fausto opera. I. Kaledinskaitė pasirodys Clevelande pirmą kartą ir, santarpiu įsitikinimu, nustebins visus savo puikiu balsu.

Zvaigždžių žaismo vakaras suteiks visiems paskutinę proga pasišokti prieš Kalėdas.

Aleksandras Mackevičius,

Lietuvos kariuomenės vyties kryžiaus kavalierius, karo invalidas, sunkiai susirgo ir paguldytas į Policlinic Hospital. Jis prašo geros valios gailestingų lietuvių jį sušelpiti. Adresas: 6307 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Dabar Policlinic Hospital, Cleveland, Ohio.

EDDY RD — I Š. NUO ST. CLAIR

Puikiasias plytų namas su naujai atrodančiu vidumi. 6 gražiai dekoruoti kambariai, keramikos plytelių virtuvė ir vonia; plius pusryčių kambarys, miegamoji veranda, plytelių dušas ir praustuvė rūsyje. Dujų šiluma, alumininiai antrieji langai, užbaigtas 3 aukštas, dvigubas garažas. Nuostabus pirkinys už \$17,300. Rodomas iš anksto susitarus.

Hribar Realtors
GL 1-2500 — LI 1-6593

Išnuomojamas butas

5 kambariai antrame aukšte su apšildymu, suaugusiems, be vaikų.

Kreiptis:
6830 Bavliiss Ave.
Tel. EX 1-6046

Dr. K. Pautienis
paukojo invalidui Aleksandriui Mackevičiui \$30.00.

Stp. Dariaus laivas uždare buriavimo sezoną

Lapkr. 9 d. Clevelando Pilėnų tunto Stepono DARIAUS jūrų sk. laivas buriavimo sezono uždarymo proga šv. Jurgio par. salėje turėjo sueigą su tėvais ir bičiuliais. Tuntininko įsakymu pareigingi ir darbštūs laivo įgulos nariai pakelti į valtininko laipsnį: vairininkai — Rimas Dumbrys, Albertas Korsakas ir Gintautas Sniečkus. Į vairininko laipsnį pakelti jūrų skautai — Benediktas Butkus ir Benediktas Karalius.

Pilėnų tunto vardu padėka pareikšta tunto sk. tėvų ir rėmėjų k-to pirm. Ed. Steponavičiui ir nariams O. Zygienei ir A. Rukšėnui už puikiai praveistą talką kelionei į IV Tautinę Stovyklą. Dėkojama pschn. R. Vizgirdai už tvarkingai atliktus uždavinius, parūpinant transporto priemones į TS ir atgal. Dėkojama jūrų vyr. sktn. Vl. Petukauskiui, jūrų pschn. Pr. Petraičiui, jūrų būdžiui vlt. D. Kižiui už didelę talką, parvežant stovyklinį inventorių iš TS į Clevelandą.

Laivo vadas jūrų pschn. Pr. Petrakis paskelbė Stp. Dariaus laivui nusipelnusiu rėmėju sarašą: V. Bacevičius, Blažys, Z. Janušas, V. Jokubaitis, A. Juodikis, Jurgutavičius, Kakauskas, Kišienė, H. Maciauskas, Z. Peckus, Petkevičius, V. Šenbergas, dr. M. Vaitėnas ir Variakojis. Sveikioje dalyvavusiems rėmėjams išteikti specialūs jūrų sk. rėmėjų ženkleliai.

Sueiga užbaigta improvizuotu laužu ir vaišėmis.

E. 125 St. Clair

labai geras vienos šeimos namas, įrengtas 3 aukštas, garažas, gražūs sklypas, arti susisiekimo.

E. 222 Lake Shore

naujas 2 šeimų, po 3 miegamus abiejuose butuose, garažai.

RAY NAUSNERIS,
Namų prekyba; namų, baldų ir automašinų apdraudė.
27950 Lake Shore Blvd.
Cleveland 32, Ohio
Ofiso AN 1-1990
Namų LI 1-9216

KREIPTIS Į JONĄ NASVYTĮ. IV 6-3877
R. A. GALL REALTY CO. IV 6-1600

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 E. 185 St. Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujame namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysite — niekad nesigailėsite!

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

Geriausie sveikinimai mūsų draugams ir
visiems lietuviams

HUMEL CONSTRUCTION, INC.

17706 Miles Avenue

Call MO 2-3000

J. Nasvytienė,

namuose šeiminkaudama nusilaužė koją ir buvo paguldyta į Policlinic ligoninėje.

M. Eidukevičienė,

vėl sunkiai susirgusi, ketvirtą savaitę guli Policlinic ligoninėje.

Lietuvių Prekybos Namai

naujose patalpose — Dirvos namuose — 6905 Superior Ave. — jau gavo didžiulę partiją lietuviškų plokštelių. Taip pat turi didelį pasirinkimą kitų tautodailės dalykų: gintaro papuošalų, koplytelių, takelių, juostų, piniginių, albumų...

Per mus Jūs galite pasiūti savo sudarytus paketus į Lietuvą. Mes turime didelį pasirinkimą medžiagų, odų, skarelų, stiklams pauti reztukų, pamušalų ir t.t. Priimami ir standartiniai angliskų medžiagų ir pigieji maisto paketai.

Didelis pasirinkimas dovanių dalykų: sidabro servizų, papuošalų, kristalų dirbinių ir t.t. Šiomis dienomis tikimės gauti ir Salamander batų.

Tad, ligi pasimatymo Lietuvių Prekybos Namuose — 6905 Superior Ave.

LIST PROPERTY HERE

Singles — 2 familys and apartment. We have buyers for same. Call today.

LESLIE REALTY CO.

B. Greenfeld

LI 1-5100

MA 1-6255

East 74 gatvė

į šiaurę nuo Superior, dviejų šeimų, 5 1/2-5 1/2, dujų šildymas, garažai, gražiausias namas gatvėje, turi būti parduotas, tvarkant palikimą.

J & M Realty

UT 1-7906

ED 1-3363

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

3 1/2 %

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

SUPERIOR SAVINGS

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausie Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savo savuose namuose. Klubas turi įvairių garsiakalbių. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue 936 East 185 St.
EN 1-1763 KE 1-7770

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

DIENRAŠTIS RADIO BANGOMIS CHICAGOJ

Tokių lietuvių Chicagoje, kaip aš, turbūt, esama daug. Vakare, baigę dienos darbus, jie tuojau pat neįsiskniaubia į pagalbę, bet, kai laikrodžio rodo devintą, radijo priimtuvų skalėje jie ieško taško, iš kurio turi pasigirsti Prezidento Smetonos maršo garsai. Šie garsai ženkliną kasdieninės lietuviškos radijo programos Margutis pradžią.